

649562
„BIBLIOTECA POPORALĂ A „ASOCIAȚIUNII“.

---

nr 12

Poveștile unchiașului sfântos.

Ercule

— Din istoria Grecilor —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Petre Ispirescu.

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201503101

SIBIIU.

Editura „Asociațiunii“.

1912.

133502

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiu.

ERCULE.

Amfitrion. — Calea înfurcită. — Pigmeii. —
Cornul îmbelșugării. — Cămașa lui Nessu.

stăzi dragii moșului nepoței și nepoțele, am să vă spuiu basmul cu Ercule sau Iraclie. E cam lungă povestea; dară fie, că și multe vitejii a mai săvârșit acest viteaz. El a rămas de pomenire. Până și în ziua de azi procopsiții din toate țările, în cărți și în gazete, când vor să arete pe câte cineva că e vârtos și biruiește pe toți, zic că are putere erculeană; când vor să arete că cineva este viteaz, zic că este un Ercule. Numele acestui voinic a rămas și în cântecele noastre cele bătrâne; căci unul din ele se numește Erculean. În basmele noastre însă, și pe limba noastră a poporului, noi, când voim să arătăm vitejia cuiva, zicem: *Făt-frumos*, ori *Pui de Românaș* sau *Voinic*, nu *glumă*.

Povestea aceasta a lui Ercule este scoasă și ea, de pe cărțile unde se spune despre zeii păgânești; iată cum cuvintează ele:

A fost odată un împărat, pe nume Amfitrion; el aveà o împărăteasă de soție, mai frumoasă decât o zână, și se numea Alcmena. Pleșcanul de Joe, zeul zeilor păgânești, o îndrăgise grozav; dară ea, voind să rămână credincioasă bărbatului, nici că se uită la dânsul, carele îi tot bătea capul, arătându-i-se ei sub deosebite chipuri.

Împăratul fiind la războiu, proclerul de unchiș se înfățișă într'o seară Alcmenei în chipul bărbatului ei, Amfitrion; îi spuse că a nimicit pe vrăjmaș și că se întoarce biruitor. Împărăteasa rămase încremenită, când își văzù soțiorul; — vezi că ea nu se așteptă că o să facă el o așa repede izbândă; — și nici că-și putea bănui că acì la mijloc se joacă vre-o drăcovenie, deoarece își vedeà bărbatul în carne și în oase. Îl primì dară cu bucurie, șezură de mâncare și se culcară ca nevasta cu bărbatul. Necumpătatul de zeu, făcù noaptea aceasta să fie de trei ori mai mare decât ce-

lelalte nopți. După ce se drăgostiră toată noptica asta lungă, zeul trufaș își arată nelegiuirea, iară Alcmena, să se dea de ceasul morții, cum de să rămâie ea spurcată și înșelată.

Când se întoarse dela oaste împăratul, Amfitrion, își găsi nevasta însărcinată. Umblă el să facă gălăgie, să se arete că este bărbat, nu bătae de joc; dară fû silit să înghiță gălușca, aflând că zeul zeilor îi luase porumbul de pe foc, jucându-i renghiul.

În zilele noastre procopsiții și oamenii cei învățați, nu știu de ce, poreclesc cu numele de Amfitrion pe ceice dau mese și ospete cunoscuților și prietinelor lor.

Poate că unde acest împărat tăcù din gură și primì să poarte ponosul. Dară ce erà să facă, bietul, dacă aveau ei un astfel de Dumnezeu nelegiuit, fără de rușine și viclean? Se vede că d'aia și tăcù, temându-se, ca după alelalte toate, să nu-i ia și părul foc. Joe nu venì în casa lui ca oaspe, ci cu gândul dracului, în lipsa lui și într'un chip amăgitor, și d'aia, socotesc eu în prostia mea, rău fac domnii procopsiți de ponosluesc cu nume de Amfitrion

pe oamenii cei avuți din ziua de azi, ce primesc cu voie bună oaspeții cei de omenie. Cum, cum, așa au găsit procopsiții cu cale și așa are să fie. Noi însă pre limba noastră cea strămoșească zicem unor asemenea oameni: *primitori de străini sau om cu casa deschisă și cu largă mână.*

Să lăsăm însă astea și să ne întoarcem la povestea noastră. Așa fiind cum vă spuseiu, Junona, zeița zeilor, și soția lui Joe, simți de necredința bărbatului său, și ca să-și izbândească, puse gând rău pruncului ce erà să se nască, ca să-și scoată năcazul pe dânsul. Vezi, doamne! în pofta căpșunelor, mânâncă frunzele.

Pe vremea aceea, erà însărcinată și o rudă a Alcmenei, femeie a unuia Steneleu, carele și el, ca și Alcmena, se trăgeau dintr'un străbun pe nume Perseu.

Și deschizându-se odată vorba în adunarea zeilor despre acești prunci, ce încă erau în pântecel mamelor lor, Joe spuse că cela ce din acești doi copii se va naște mai întâiu, acela are să fie împărat la țara Micena. Și-și întări vorbele chiar cu jurământ. Vezi

că știà, necuratul, că Alcmena rămăsesese grea mai înainte decât ruda ei.

Junona, care pe nedrept erà supărată pe Alcmena, grăbi ceasul nașterii fiului lui Steneleu, a căruia femeie îi făcù o miarță de copil până nu erà încă de șapte luni, și îi puse numele Euristeu; iară pe al Alcmenei îl întârzie; și în adevăr că acest Euristeu, ca unul ce fù născut mai întâiu, ajunse împărat.

Când veni și ceasul Alcmenei unde mi-ți născù un dolofan de copil, vartos și sdravăn, știi coala, cum nu se mai văzuse până atunci, și-i puse și lui numele Ercule, adecă, pe grecește, Iraclie.

Junona, stăpânită de patima temutului, trimise doi șerpi la Ercule, carele prunc și în leagăn fiind, cum veniră șerpilii la dânsul, îi apucă de gât, pe unul cu mâna dreaptă și pe celalalt cu mâna stângă, și îi strânse atât de tare, încât îi sugrumă pe amândoi. Se înduioșă Junona când văzù la prunc așa rară vitejie, îl răpi în cer la dânsa ca să-l mângăie; iară Minerva o rugă să-l puie la sân să sugă, ceea ce se înduplecă Junona și

făcù. Ercule supse așa de tare, încât îi veni prea mult lapte în gură, și lăsă sfârcul tâței. Din țâșnitura ce făcù laptele din țată, când lăsă Ercule sfârcul, spun păgânii să se fi alcătuit pe cer *Calea laptelui*, sau cum îi zicem noi pe românește *Drumul robilor*, ori *Calea lui Traian*.

Apoi, coborîndu-l, îl puse iarăș în leagăn.

Se căi mai apoi de ceeace făcù, Junona, căci prin această faptă Ercule ajunse și el să fie fără de moarte ca zeii, și prinse și mai multă pică pe dânsul, prigonindu-l până în pânzele albe.

Amfitrion dacă văzù pe Ercule ce încă de prunc crește și se face isteț și viteaz, îl făcù copil de suflet, și-l dete la tot felul de învățături pe la dascălii cei mai fruntași din lume, ca să ajungă iscusit cum altul pe lume ca dânsul să nu mai fie.

Și așa trimise pe Ercule la cei mai vestiți meșteri de pe vremile acelea în a trage cu arcul, și nu puțină le fù mirarea lor când văzură că în scurt timp copilul nu numai învață mește-

șugul săgetării, dar încă mi-i și întrecù.

Mai învătă Ercule dela un dascăl cum să se lupte cu tot felul de arme; dela altul, cetirea pe stele și meștesugul leacurilor; dela un cântăreț vestit învătă a cântà; și astfel, tânăr fiind, copilul de suflet a lui Amfitrion, știà cât un om mare, ba încă și mai mult și mai bine.

Nu mai puteà de bucurie tatăl său, Amfitrion, văzând pe Ercule că nu numai învățat este, dar încă și viteaz. Și ca să-l deprinză în ale bătăliilor, îl luà totdeauna cu dânsul, când mergeà cu oastea; — și spun că acest Amfitrion, într'o bătălie o duse cât trăi.

Într'una din aceste bătălii, căzù tatăl lui Ercule, și acesta rămase, împreună cu mumă-sa, sub ascultarea lui Euristeu, carele se urcase în scaunul împărăției.

Spun, măre, că odată Ercule, încă copilandru fiind, ieși afară la câmp, și acolo, singuratec, se puse pe gânduri și cugetă la această ticăită de lume, și la ce are să ajungă el, fără tată și fără povățuitor.

Vezi că el nu făcea ca acei tineri, rămași de capul lor, care se aruncă în valurile lumii, așa, orbește; ci se socoti cum ar face el să apuce o cale bună, căci nu degeaba eră el corcitură de zeu.

Și cum stă el acolo, dus pe gânduri, deodată i se arătară două femei, pe cari nici el nu le văzuse de unde ieșiră. Amândouă aceste muieri, de statură înalte, veneau cătră dânsul; una dintre dânsele părea a fi mai de neam, căci umblă cu bună cuviință și eră împodobită de o firească cūrățenie, cu ochii aplecați de par'că se rușină de ceva, cu înfașurarea smerită, cu hainele albe, și sficioasă ca o fată mare; ceealaltă muiere eră grasă și molesită, sulemenită și spoită, voind să se arete mai albă și mai rumenă de cum eră aievea, călcă înțepată și cu trupul țepăn, ca să arete a fi mai dreptă de cum firea o lăsase, ochii ei sticleau, și eră pieptenată și pomăzuită de-i stă părul lins; se tot uită asupra ei mereu, trăgea cu coada ochiului spre a vedea dacă o bagă în seamă cei de prin prejur, și adesea întorcându-se ca să-și vază umbra,

întocmai cum fac lelițele ce umblă să momească pe tineri.

Sosind ele mai aproape de Hercule, pe când cea dintâi își cătă de treabă, cea de-a doua, dând pricină de vorbă băiețandrului, aleargă cătră dânsul și-i zice: „Hercule, Erculaș, te văd că stai încă la chibzuri, neștiind ce cale să apuci în lume: dacă vrei să-ți fiu prietenă, eu te voiu călăuzi pe cărarea cea mai plăcută și cea mai lesnicioasă, în care vei gustă toate mulțămirile vieții, trăind fără a munci. Și să nu te socotești că ai să te îndeletnicești cu războiul sau cu alte trebi; nu, crede-mă; și totuș vei aveà să-ți alegi bucatele și beuturile ce-ți vor plăceà mai mult, lucrurile de cari să se veselească ochii și urechile tale, și de care mirosul și pipăitul tău să se mulțumească: drăgălășiile ce vor aveà mai mult farmec pentru tine te vor mângăia, și vei aveà să dormi cu poftă și în cea mai mare moliciune; pe lângă acestea o să aibi la îndemână toate bucuriile fără să te ostenești ca să umbli după dânsule. Iară dacă vre-odată ar da ispita peste tine să te facă să simți că are să-ți lipsească ceva

ca să nu-ți poți face viața și mai drăgăstoasă, să nu te temi că te voiu pune să-ți obosești trupul și mintea spre a le dobândi, ferească zeii! voiu face eu cum să te folosești de munca altora și să nu aștepti în deșert câștiguri de acolo chiar, de unde n'ai alergat; căci eu dau celor ce vin după mine darul de a fi pretutindeni în largul lor“.

Ercule, după ce o ascultă, îi zise: „muiere, cum te cheamă pe tine?“ — Prietinii mei, — răspunse ea — îmi zic „*Fericirea*“; iar vrășmașii îmi zic „*Desfrânarea*“.

Atunci cealaltă femeie înaintând, zise și dânsa: „Și eu vin cătră tine, Ercule; cunosc pe născătorii tăi, și am pătruns în ființa ta încă de copil. Eu așa cred, că de vei apucà poteca care duce spre mine vei ajunge odată, odată, să strălucești prin fapte mărețe și frumoase, și atunci și eu însă-mi voiu fi mai omenită și mai băgată în seamă de cătră oamenii cei buni. Eu nu te voiu amăgi de loc cu făgădueli că o să dai numai și numai peste plăceri; nu, eu te voiu împinge tot spre adevăr, așa precum este lăsat

dela Dumnezeu. Și trebuie să știi că orice este în adevăr cinstit și frumos, Dumnezeu nu dă oamenilor fără muncă și trudă. Dacă dar voiești ca Dumnezeu să-ți fie de ajutor, trebuie să te închini lui; dacă voiești ca prietinii să te iubească, trebuie să le faci numai și numai bine; dacă dorești ca vre-o țeară să te cinstească, trebuie să o slujești; dacă voiești ca pământul întreg să-ți dea roade din belșug, trebuie să muncești la arătura câmpului; dacă îți alegi mai bine să te înavuțești având turme, trebuie să îngrijești de ele; dacă cugeți să ajungi mare prin răsboaie, dacă vrei să-ți scapi prietinii din robia celor răi și să-ți izbândești asupra vrășmașilor, trebuie să înveți meșteșugul răsboiului dela ceice îl știu mai bine, și să te îndeletnicești mereu a te folosi de învățăturile lor; dacă vrei să dobândești putere în trup, trebuie să-l deprinzi a se supune minții și a-i da mereu de lucru, ca să se deprindă cu munca și cu sudoarea“.

Desfrânarea ar fi adaus atunci: „Înțelegi tu acum, Ercule, Erculaș, cât de obositoare și lungă este calea

fericirilor ce-ți arată această femeie? Eu însă am să te duc la fericire printr'o cale mult mai scurtă și mai lesnicioasă". Iară ceealaltă femeie, care erà însăș curățenia de suflet, sau cum i-am zice noi *Virtutea sufletească*, se răstî cătră Desfrânare, zicându-i:

„Nemernico ce ești, ce bunătăți ai tu în stăpânire? Și ce plăceri poți cunoaște tu oare, dacă nu voiești să faci nimic spre a ți le agonisi? Căci nedând pas dorinților nici să se ivească măcar, ești sațiată mai 'nainte de a aveà vr'un gust; mănânci până a nu fi flămâzîț; beai până a nu fi înșătoșat. Spre a mîncà cu poftă, tu te ții după cei mai buni bucătari; spre a bea cu sete, cumperi vinurile cele mai scumpe, și vara alergi în toate părțile ca să găsești ghiață; spre a trage câte un puiu de somn, tu îți iai nu numai plapămi călduroase, dar încă și saltele de puf. Pe tine nu osteneala, ci trîndăvia te face să cauți somnul. Prin purtările tale cele netrebnice, tu dai zor trebuinții să se ivească până a nu o simți. Astfel îți înveți tu prietînii: noaptea îi feștelești; iară ziua îi ții amorțiți de somn în minutele

cele mai scumpe, când omul trebuie să meargă la muncă.

Deși ești fără de moarte, Dumnezeu însă te-a gonit din ceriuri, și oamenii cei de treabă te desprețuiesc. Sunetul cel mai măgulitor din toate, acela adecă al vre-unei laude, n'a ajuns nici odată până la urechile tale, și n'ai stat câtuși de cât față la vre-o priveliște din cele ce farmecă pe om, pentrucă nici odată n'ai făcut vre-o faptă bună. Cine să mai voiască oare a crede cuvintelor tale? Cine să te scoată din nevoi? Care om de treabă ar mai cuteză să se amestece printre desmățații ce te urmează?

Ceice te însoțesc, dacă sunt tineri, au trupuri neputincioase: dacă sunt bătrâni, au suflete prostite; îngreunați în tinerețele lor cu o grăsime venită din trândăvie, ajung slăbănogiți la niște bătrânețe năcăjite; fiindu-le rușine de ceeace au făcut, ei se gârbovesc de aceea ce au să facă, ca unii ce au gustat din toate plăcerile la începutul vieții, și au păstrat numai și numai trude pentru anii lor cei din urmă. Eu, dimpotrivă, sunt dela Dumnezeu; sunt cu oamenii cei

de treabă; nici o faptă bună nu se face fără de mine, nici în cer, nici pe pământ; mai mult decât ori și cine eu primesc dela oameni cuvenitele laude, ca una ce însoțesc cu iubire pe meșteșugar la lucrarea mânilor sale, și ca una ce sunt păzitoarea credincioasă a casei stăpânului; ocrotitoarea cu voie bună a slugitorului; soața dragăstoasă în ale păcii; surată statornică în ostenelile războiului; mijlocitoare supusă a prietinieii. Cunoscuții mei se bucură în plăcere de hrană și de beutură, fiindcă nu și le pregătesc de mai înainte, ci așteptând ca trebuința să-i îndemne și apoi să mănânce și să bea. Somnul lor este mai dulce decât al leneșilor, și sunt buni-bucuroși a și-l întrerupe, ca să nu-și piarză treburile.

Cei tineri sunt fericiți, pentru că îi laudă bătrânii și cei bătrâni primesc cu mulțămire arătările de supunere ce le aduc cei tineri, acehora le place să-și amintească de faptele lor din trecut și găsesc o mare mulțămire întru a îndeplini pe cele de azi, prin mine Dumnezeu îi iubește, prietini îi doresc și țara îi omenește. După

moarte, pomenirea lor nu se uită, ci rămâne lăudată în veci de veci.

Iată cum, Ercule, fiu al unor părinți buni la suflet, ai putea, prin muncă, să dobândești cea mai de căpetenie fericire!“

Ercule, după ce se întoarse acasă, prinse a cugeta asupra vorbelor celor două muiere, și puindu-le în cumpană, i se părură că atârnă mai mult vorbele femeii celei îmbrăcate în alb. Se dete dar în partea ei, cu hotărîre statornică de a merge pe calea cea spinoasă și ostenitoare, numai să fie lăudat și după moartea lui, că a lucrat împotriva apăsării, a nedreptății și a lăcomiei.

Și d'atunci a rămas de zic cărturarilor, când vorbesc despre cineva carele se află între două nevoi, și stă la chibzuiri, în care parte să se dea, că are dinaintea sa calea cea înfurecătă a lui Ercule.

Rămâind sub ascultarea mâne-sa, Ercule când ajunse la vârstă, crescură și se făcură un om gras și voinic, spătos și vânjos, cum nu eră altul.

Eră oacheș și înalt ca de opt

palme și jumătate; iară trunchiul trupului lui îi erà otova (drept).

Perii capului nu-i erau creți; dară steteau țurlu, burlu, cum se zice. Nasul îi erà cam adus, ca de vultur, și ochii albaștri. Erà muncitor, nevoie mare, și dacă la muncă nu-l întreceà altul, apoi nici la mâncare, nici la beutură nu se lăsà el mai pe jos.!

Euristeu, îndemnat de neîmpăcata zeiță a zeitelor, puse pe bietul Ercule la niște trebi așa de grele și de grozave, încât nu știu cine de-ar fi fost, ar fi putut să le isprăvească. Vezi că nu voiă să mi-l crească, ci să mi-l prăpădească.

Ercule se cam codi deocamdată, și nu prea aveà poftă să se supuie așa, de bună voie la jug. Atunci Junona porunci unei zâne năbădăioase să turbure mințile bietului Ercule, ceeace și făcù. Iară dacă fură întrebați cetitorii de stele ai păgânilor, cari ziceau ei, că știu să spună oamenilor voințele zeilor, primì răspunsul că numai supuindu-se tuturor poruncilor lui Euristeu, va aveà tămăduire Ercule.

Auzind așa viteazul, se duse singur de voia lui și se supuse ca un mielușel.

Douăsprezece fură la număr trebile cu care însărcină Euristeu pe Ercule, și pe toate le scoase la căpătâi.

Acum fiți numai urechi, dragii moșului, nepoței și nepoțele, ca să ascultați toate izbânzile ce făcù acest Ercule. Și ca să nu pierdeți șirul, luați în mână câte un răboj, și tăiați de câteori vă voi zice eu, până s'o împlinì numărul. Împăratul știà că pe lângă țara numită Nemeea se pripășise un leu așa de groaznic și așa de mare, cum nu se mai văzuse până atunci; și erà așa de stricătoare boala de fiară, încât turmele de oi nu se mai stăviau prin preajmă de răul lui.

Intr'o zi chemă pe Ercule, și-i zise:

— Ercule, să te duci în Nemeea, să răpui leul ce zic oamenii că ar fi căzut acolo din lună, căci face mari stricăciuni.

Plecă viteazul, fără să zică nici un cuvînțel măcar. Iși luă însă toroipanul, pe care și-l cioplise el dintr'un lemn noduros de măslin sălba-

tec, și și-l ferecase cu fier; arcul, tolba cu săgețile, și ajungând acolo, unde mi-și auzi un trosnet și un pocnet prin pădure, de ți-se făcea părul măciucă în cap. Ce vă socotiți că erà? O namilă de leu cât toate zilele de mare, că pielea lui nu se putea pătrunde cu săgețile, ori cu sulițele, atât de tare erà. El își aveà vizuina într'o văgăună de munte cu două guri.

Ercule nu-și pierdù cumpătul, ci trase într'ânsul cu o săgeată, trase cu două, trase cu toate săgețile ce le aveà el în tolbă; dară, ași? unde să se lipească săgețile de pielea lui? Când ajungeau și-l atingeau, nu-i făceau nici atâta stricăciune cât o pișcătură de purice. Leul se întărâtase nevoie mare. Acum nu mai erà chip să-l lase în pace. Trebuià să pice unul din doi. Atunci Ercule astupă o gură de-a viziunei, intră la leu pe cealaltă gură, se repezi cu toroipanul lui, și până să nu prindă de veste leul că se apropie de el, îi dete vre-o două, trei lovituri în cap, de se făcù toroipanul numai țândări. Simți leul aceste lovituri, dară nu-i făcură vr'un rău mare. Răcnì leul, nenișorule, de se

cutremurată toate prejmetele, de înghețară de frică toate fiarele în culcușurile lor, și de se auzi cale de nu știu câte zile. Apoi începù a veni asupra voinicului, aruncând înainte-i din gură văpăi de foc și fum, ca să-l orbească. Dară Ercule, țănoș, cum îl lăsase pe el Dumnezeu, sări pe leu mai iute decât ați gândi, și apucându-l cu mâna stângă de falca de sus, iară cu dreapta de cea de jos, trase cu atâta putere, încât îi despică gura drept în două. Leul se svârcolea de durere, se învârtea în loc, și răcnea de credea că se luptă cu toate lighioanele pădurilor. Ercule îi mai dete vre-o câțiva pumni în piept, chilomi d'ăia d'ai lui, îndesați, și numai ce iacătă că leul începe a șovăi, și odată, buf! căzù cu gaibele în sus.

Ercule n'așteptă să moară bine, și-l jupui de piele, și o luă cu sine. Cu această piele de leu se îmbracă el, căci erà mare foarte și o purtă în toată viața lui, slujindu-i drept scut, adică pavază, fiindcă nu răsbià printr'ânsa nici un fel de armă, și din capul leului făcù o glugă în chip de coif.

Apoi întorcându-se Ercule la împăratul Euristeu, ruda sa, cu isprava făcută, îi spuse toată şiretenia; iară împăratul se luă de gânduri, auzind de atâta vitejie.

Aceasta este treaba săvârşită cu leul dela Nemeea.¶

Una la mână. Tăiaţi, copii, la răboj, spre ştiinţă.

Lui Euristeu, vezi, îi băgase în cap Junona, că Ercule, odată, odată, are să-l dea jos de pe scaunul împărăţiei, ca să se pună el. Pentru aceasta tartoriţa îl tot îndemnă să trimită pe Ercule să facă şi alte trebi anevoioase şi primejdioase, ca doar, doar s'o cotorosî de el.

Astfel fiind, împăratul, chiemă iarăş pe Ercule, şi-i zise:

— Să mi te duci, Ercule, să omori bălaurul acela ce bântuie cuprinsurile dela Lerna.

Bietul Ercule numai zise nici păs! Ştià, vezi, că astfel erà osânda lui, şi o pornî luând cu sine pe un flăcăiandru, nepot al său, cu care se avea bine ca fraţii.

Ajungând la Lerna, cercetă despre bălaur, şi iată ce află: că erà o idră,

adecă o scorpie grozavă, care locuiește în smârcurile de p'acolo, de unde iese și nimic nu scapă sdravăn din ce întâlnește în calea ei; că este rea, nevoie mare, că are aripi și nouă capete, toate fără-de-moarte; cel din mijloc însă, este mai mare decât toate. Când este năcăjită, varsă din ea venin și fiere otrăvicioasă, și tot ce atinge, usucă până în măduva oaselor, arde și pârjolește.

Auzind așa Ercule, merse înaintea ei. Nepotu-său venià după dânsul cu armele, și gata a dà lui Ercule pe aceea ce o va cere voinicul, când se va luptà cu scorpia. Și puindu-se la pândă, trase o săgeată, trase două, când fù la a treia, unde ieși, mare, scorpia din smârc, și năvăli la Ercule ca să-l umple de balele sale cele veninoase, și să-l prăpădească pe el.

Băiatul stà aproape de Ercule și-i dà când câte o săgeată, când sulița, și când paloșul. Dară bălaurul nici habar n'aveà; nu-i păsà lui de nici-una din armele lui Ercule. Și venind mai aproape dihania de bălaur, unde mi se repezì la dânsul Ercule, și luându-se la luptă dreaptă, mi-l strânse

în brațe așa de tare, încât îi ieșise ochii din cap cât pumnul. Atunci ceru Ercule paloșul. Și, hârșt! îi tăia un cap; și mai hârșt! îi mai tăia unul. Dară se minună ca de altă aia, când văzù că în locul capetelor tăiate, cresc altele la loc îndoite.

Atunci el zise nepotului său să deà pârjol unei păduri ce erà p'acolo, p'aproape. Iară până să facă el aceasta, Ercule nu slăbi pe Idra dela Lerna nici cât ai dà cremene, ci o ținea strâns în brațele sale cele vânoase și legate, de s'o rupă în două și să-i plesnească ochii. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Într'acestea Junona, văzând că Ercule are să biruiască, trimise în ajutorul Idrei, adecă a bălaurului, un stacoj (rac de mare) năprasnic cât o dihanie spurcată. Acesta cum veni, se dete la Ercule să-l apuce de picior și mai multe nu.

Se apără voinicul, vârtos; dară stacojul se dete pe furiș și-l răni oarecum la călcâiul piciorului.

Atunci Ercule, strângând în brațe groaznic pe Idra, odată se întoarse și strivi stacojul cu piciorul.

Apoi începù iarăș lupta cu bälaurul cel spurcat sau cu Idra dela Lerna; și cum îi tăià câte un cap, îndată și pârlèà locul de unde tăiase capul cu tăciunii ce-i aduceà nepotusău din pădurea cea pârjolită, și tot așa făcù până ce-i tăià toate capetele, și până și pe cel din mijloc, mai marele.

După ce o răpuse ca pe ea, Ercule avù grijă de a-și înmuià vârful săgeților sale în sângele capetelor celor veninoase și în fierea jigăniei, deși le otrăvì astfel, încât rănile ce făceau ele, nu se mai tămăduiau. Apoi îi îngropă trupul și capetele, și puse deasupra un pietroiu mare cât un munte. Și întorcându-se acasă, merse de se închină împăratului cu isprava ce făcuse.

Două la mână. Crestați pe răboj, copii!

Împăratul Euristeu mai porunci lui Ercule să-i aducă din Arcadia, vie, viuliță, Cerboaica cea cu coarnele de aur și cu picioarele de aramă, pe care nici un vânător nu o putuse săgetà.

Această cerboaică erà una din cele cinci ciute cu coarnele de aur și cu picioarele de aramă ce pășteau pe niște țarmuri.

Văzându-le Diana, una din zeițele cele de frunte ale păgânilor Eleni și Romani, se luă după dânsese și prinse patru din ele, pe care le înjugă la carul său; cea de a cincea însă, mai sprintenă de picior scăpă și fugi, până ajunse în țara Arcadia. Vezi că Junona voise s'o scape. Totuș și astă cerboaică, Dianeii fù închinată.

Tocmai acì trebuì să vie bietul Ercule după dânsa, și o fugări, și urmări un an de zile încheiate, prin pădurea dela Menale. Văzând că nu o poate prinde, fiindcă fugea ca fulgerul de iute, Ercule o săgetă la un picior, o ajunse, o înhăță d'a umerile, și veni cu dânsa la împăratul lui.

În cale, întâlnindu-se cu Diana care erà supărată foc pe dânsul, pentru că-i rănise dobitocul ce-i erà ei închinat, Ercule știu cum să facă să împace pe zeiță, și aduse cerboaică la Micena, vie, nevătămată.

Trei la mână. Tăiați la răboj, pentru ținere de minte.

Împăratul Euristeu, ca să amărească și mai mult pe Ercule, începù să scoată vorba că a prinde o ciută,

nu este o treabă mare. Ii porunci deci să meargă în țara Erimante, ca să o scape de un îndrăcit de mistreț ce o bântuia.

Ercule plecă capul, nu zise nici bleau, și luă drumul spre acea țară.

În cale, dete peste un centaur, carele îl primì în gazdă. Acești centauri erau niște jivine, oameni până în brâu și dela brâu în jos, cai. Ei erau răutăcioși și bețivi, nevoie mare și nu dădeau pace vecinilor lor, de loc, de loc. Numai câțiva dintr'ânșii fură oameni de treabă. Cea ce găzdui pe Ercule, îl ospătă și-l omeni ca pe nu știu cine. De bucurie că aveà un oaspe așa ca Ercule, el dete cep la o bute cu vin foarte vechiu, ce i-o dăruise Bachus, zeul vinului și al beției.

Obștea centaurilor mirosind vinul, se adunară cu mic, cu mare, la poarta centaurului ce primise pe Ercule în gazdă, și cerură cu amenințări să le dea și lor din acel vin. Ei nu veniră cu mâinele goale. În loc de arme, ei întrebuintau copaci scoși din rădăcină, bolovani de piatră, tăciuni aprinși și țepușe.

Neascultând de vorbă, Ercule îi

puse pe goană și omorî o mare parte dintr'ânșii. Apoi plecă în treaba lui.

Ajungând în Erimante, găsi vreme cu prilej ca să vază fiara cea sălbatecă și grozavă. După ce o zări, puse în gând ca să prinză dobitocul viu-viuleț și așa să-l aducă la împărat. Așa vrù el, numai și numai ca să arete că isprava fù și mai și.

Pândi deci câteva zile, ca să vază ce apucături are acest îndrăcit de mistreț: și ce credeți că mi-ți văzù? Aoleo! numai gândindu-se cineva, îl apucă răcorile morții. Erà, neiculiță, dihania de gadină făcută otova cu cap, cu trup, cu tot. Când alergà după vr'un vânat, suflà pe nări un duh rău de uscà iarba pe unde mergeà; colții lui erau ca secerile, și doborà în drumu-i copacii de trei ani, pe care îi atingeà cu colții; aveà niște ochi zgâiți de loveà pe om fulgerătura când se uità asupra-i, și un rât făcut ca din topor și cocârjat.

Ercule făcù un laț cu meșteșug, îl întinse pe unde știà el că are să treacă fiara sălbatecă, și se pitulă cât colea într'un stușiș. Nu zăbovi mult și numai iacătă că vine mistrețul, gro-

hăind din rât și duduind pământul; iară cum dete în laț, rămase locului. Se smucì fiara salbatecă, se sbătù; dară toate opintelele îi fură deșarte.

După ce-l lăsă să se mai domolească o toană, frământându-se ca să se scape din laț, unde mi-se apropie și Ercule de el, puse mâna pe râtul lui, și luându-l, de umeri, plecă cu el. Unde mi-ți începù, nenișorule, să mi-ți guițe ăl mistreț, de se auzià cale de nu știu câte conace.

Altul în locul lui Ercule de-ar fi fost, nesmintit că ar fi asurzit.

Când văzù împăratul Euristeu această nemetenie de dobitoc, până într'atât se sperie, încât o rupse de-a fuga și se ascunse într'un ulcior de aramă.

Patru la mână, băieți. Tăieți, tăieți cu toții la răboj.

Râse Ercule până se strâmbă de moliciunea lui Euristeu; dară se alese cu atât.

— Stai măi, că ți-o fac eu, cugetă Euristeu: ai răs tu de mine, am să te fac eu pe tine de răsul lumii.

Și chemă pe Ercule și îi zise:

— Voinicile, eu îți poruncesc să mi te duci să cureți gunoiul vitelor lui Augia împărat.

Se mâhnî în sufletul său Ercule când auzî că-l trimite să facă lucrări de argat, el care se bizuià a se lupta cu zeii. Inșă erà supus, și trebuià să asculte de poruncă. Dară ca și treaba aceasta să fie vrednică de dânsul, el se socoti să o facă astfel, cum alți oameni să n'o poată săvârși nici în douăzeci de ani.

Augia acesta, împărat la Elida, erà foarte avut în vite. Aveà turme nenumărate de tot soiul, așa încât nici nu le mai dà de căpătâi, și nici numărul văcarilor, al herghelegiilor și al ciobanilor ce le pășteau nu-l mai cunoșteà. Și fiindcă n'aveau destule grajduri, staule și coșare unde să-și adăpostească atâta sumedenie de vite, le lăsà a mânca noaptea pe câmpie sub acoperemântul ceriului.

După o vreme îndelungată câmpiile din țara Elida, atât se încărcașeră de gunoi și de băligar, încât nici iarba nu mai creșteà. Ercule se înfățișă înaintea lui Augia și se legă că

el poate să-i curățe câmpiile numai într'o zi.

Auzind așa împăratul, a făgăduit să-i deie zeciuală din toate felurile de vite, numai să-i facă astă treabă. Ercule se puse de abătù din matca lor două râuri prin acele câmpii pline de baligar, și d'abià, câne, cânește, putù să urnească din loc acea murdărie, cu ajutorul undelor celor repezi ale acelor râuri.

Când își văzù a doua zi împăratul Augia câmpiile curate și iarba încolțind din nou, se sperie și el; și fiind din firea lui om sgârcit, își luă vorba înapoi și nu mai voi să deà nimic lui Ercule, zicând că el a trebuit să facă treaba aceasta, deoarece îi poruncise împăratul Euristeu. Mai târziu își scoase Ercule din capete și asupra lui Augia, căci merse asupra lui cu răsboiu, îl bătù și puse în locu-i pe fiul aceluï împărat, carele erà om drept și curat la inimă.

Ercule se întoarse și spuse împăratului Euristeu ce ispravă făcuse.

Cinci la mână, copii. Tăiați vârtoș la răboj, ca să trecem la alta.

Euristeu se bătea cu gândurile, cum de nu se prăpădește Ercule; și nu știa ce treabă grea să-i mai dea, numai și numai să-i răpuie capul și să scape de dânsul.

Auzind de niște păsări grozave ce băntuiau țara Stimfale, trimise pe Ercule să le nimicească.

Acestea erau niște păsări cu capul, cu ciocul și cu aripile de fier; ghiarele lor erau încârligate și mai ascuțite decât ale pisicilor. Zeul războiului le învățase cum să se iee la bătae cu oștile, când le aducea asupra lor cineva.

Ele își scoteau câte o pană și dau vârtos cu dânsese, ca și cu niște sulețe. Erau așa de multe și de mari aceste păsări, încât opriau razele soarelui, când se ridicau ele în sbor, de se făcea întunec pe pământ. Trăiau în smârcurile Stimfale, răpiau la vite și la oameni, cu care se hrăneau; iară când vedeau că vre-o oștire umblă să le răsbească, ele sburau într'o pădure deasă și înaltă, de unde nici dracul nu le mai putea scoate.

Ercule ducându-se să se bată cu ele, întâlni în cale-i pe Minerva, zeița

înțelepciunei, carea îi dădù un fel de tolbă de aramă, cam ca daiareaua (tobă cu clopoței, în care bat țiganii ursari, când joacă ursul) și îi prinse mult bine.

Ajungând la smârcurile unde trăiau acele pasări, cum văzură ele pe Ercule, fugiră în pădure. Viteazul ocolì pădurea întreagă, bătând din daiareă. Pasările se speriară și ieșiră la luminiș. Atunci voinicul de Ercule mi se puse pe ele cu arcul său, și le săgetă una câte una, până ce le răpuse pe toate; și scăpă țara de așa pacoste. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Șase la mână. Tăiați, tăiați mai iute la răboj, ca să nu se uite.

N'apucă voinicul nici să mi se odihnească bine de ostenelile drumului și ale luptelor, și numai iacătă că Euristeu îl trimise să-i aducă taurul din Creta.

Știți ce erà acel taur?

Spun să fi fost un împărat pe nume Minos, foarte fălos și mândru, ca toți grecii, de, ce să zici. El se lăudă a fi mlădiță de zeu. Și dupăcum se vede treaba, cam așa și erà.

Intr'ozi el rugà pe Neptun, zeul mării, să-i trimită din mare vre-o jiganie, și se făgădui că i-o va aduce jertfă. Zeul îi împlini rugăciunea trimițându-i un taur grozav. Acest taur erà alb ca zăpada și frumos, cum nu se mai văzuse până atunci pe lume. Lui Minos împărat îi fu milă să răpuie o așa frumuseță de vită, o trimise deci la turmele sale, și aduse jertfă zeului un alt taur de ai săi.

Zeul se supără foc. Și de ce atâta inimă albastră? Au doară nu cunoșteà zeul ce fel de oameni sunt Elenii, că nu se țin de vorbă? Sălbătaci și înrăuți pe taurul ieșit din mare până într'atât, încât nu se mai puteà apropià nimeni de dânsul. Nu numai atât, dară turbarea acestui taur merse până acolo, de bântuià și Creta și țările de prin preajmă și nimic nu scăpă teafăr dinaintea acestui dobitoc grozav.

Ercule dacă ajunsese, aruncă arcanul, îl apucă de coarne, încălecă pe dânsul și nu-l slăbi până ce nu-l domesticì. Se smâci taurul, o rupse de-a fuga prin crânguri și prin smârcuri, se scutură, asvârli din picioare, dară toate opintelile lui cele năbădăioase,

rămaseră deșarte, căci Ercule odată pe dânsul, nu-l mai putea clintî din loc, de-ar fi făcut el nu ştiu ce.

Şi astfel aduse împăratului Euristeu pe acest taur îmblânzit ca un miel, pe care îl trimise în grajdul său.

Aceasta fù a şaptea treabă isprăvită de Ercule după porunca împăratului Euristeu.

Şapte dară la mână. Tăiaţi, tăiaţi la răboj.

Cu toate năcazurile ce întâmpină Ercule în aceste grele lucrări cu care eră însărcinat, el nu-şi uită nici de zei, ci înfiinţă nişte sărbători în laudă lor. De aceea, şi zeii îi făcură nişte daruri, numai bune pentru vitejia sa, pe care am socotit că nu e bine să le lăsăm, fără a pomeni ceva de ele. Aşa Minerva, zeiţa înţelepciunii, îi dete un ştergar bun de leac; Vulcan făurarul zeilor, îl dăruî cu un toroipan şi cu o platoşe sau pieptar de fier nerăsbătut; Neptun, zeul mărilor, îi dete un armăsar aprig de săreà şapte hotare; Mercur, alergătorul zeilor, îi dete o sabie, de să pui firul de păr pe tăişul ei, şi suflând să se răteze;

Apolon, zeul soarelui, îi dăte un arc mai săgetător decât razele soarelui. Ceilalți zei îl dăruiră fiecare cu ce aveà mai bun. Pentru aceasta Hercule, nu voi a rămâneà mai pe jos decât dâșii, ci-și arată recunoștința sa când fù de se sculară Uriașii sau Novacii cu răsmeriță asupra zeilor. Atunci el mi se puse pe dâșii, omorî o mare mulțime și scăpă pe zei de rușinea ce erau să pață.

Cu toate acestea, când se întâmplă să facă cuiva zeii vre-o nedreptate, el nu se sfià a le-o spune verde în ochi, și se silcà să îndrepteze lucrul.

Astfel s'a întâmplat cu Prometeu, pe carele cu nedrept îl osândise Joe ca să-l chinuiască un vultur rozându-i rărunchii.

Altă dată vă voiu povestì mai pe larg și basmul lui Prometeu. Deocamdată să știți numai că Hercule, cum zarì paserea rupând cu lăcomie ficații bietului Prometeu, încordă arcul, și săgeata ce sbură dintr'ânsul, se oprì drept în trupul vulturului, carele murì într'o clipeală de ochiu. Atunci deslegă pe Prometeu și-i dăte drumul. Vrù Joe să mai facă nițică gălăgie,

dară își căută de treabă; vezi că nu vrù să strice hatârul lui Ercule.

Impăratul Euristeu nu știà ce treabă anevoioasă să mai găsească a da lui Ercule. Aflând însă că un împărat anume Diomede, carele domneà în Tracia, aveà niște iepe așa de rele, încât le hrăneà cu carne de om, trimise pe Ercule să facă ce-o ști el, numai să-i aducă acele iepe. Își frecă mânilor de bucurie împăratul Euristeu socotind că de astădată are să i se înfunde lui Ercule.

Viteazul nu zise nici cârc. Plecă capul înaintea lui Euristeu ca un supus, și porni ca să-i împlinească pofta inimii.

Când ajunse acolo, ce să-i vază ochii? Patru iepe aprige și năbădăioase, legate cu căpestre de fier la niște iesle cu totul și cu totul de aramă. Prokletul de Diomede le da nutreț numai carne de oameni. Iepele să sălbătăciseră și se făcuseră rele, nevoie de cap; vezi că se spurcaseră la sânge de om, și asta fù de ajuns ca să le facă a nu se mai puteà apropià nimeni de ele.

O așa neomenie, Ercule nu o putù lăsà nepedepsită. Chiemă pe Diomede la luptă, îl răpuse pe el și îl dete iepelor de-l mâncară și pe dânsul. Cu această faptă Ercule le îmblânzi, puse mâna pe ele și le aduse la împăratul Euristeu. Acesta le închină zeiței Junona, dându-le drumul într'un munte.

Opt la mână. Tăiați numai, decât la răboj, copii!;

Pe vremea aceea, întrunindu-se o seamă de viteji porecliți Argonauți, spre a merge să aducă berbecele cel cu lâna de aur, pe care îl furase un oarecare elen, veniră și la Ercule de-l rugară să meargă și el cu dâșii. Voinicul nu așteptă să-i zică de douăori; ci se sculă, se duse cu dâșii și se întoarseră isbânditori, dupăce Ercule făcù cele mai mari isprăvi de vitejie.

Altădată vă voi spune, dragii moșului, de voi mai aveà zile, și basmul acesta cu berbecele cu lâna de aur și cu Argonauții.

Fata împăratului Euristeu auzise, că împărăteasa Amazoanelor aveà o cingătoare cum nu se află alta pe lume. Vezi că-i erà dăruită de cătră zeul

răsboiului, pe nume Marte, pentru că se deosebise în bătălie, ca o vitează a vitejilor, și pentru vrednicia ei de împărăteasă. Imi poftise fata împăratului ca să aibă ea aceea cingătoare; și de-ar fi fost barem ceva de dânsa, nu ți-ar fi năcaz. Imi poftise, dumneaei, zic, ca să o aibă, fiindcă știu că la curtea tătâni-său se află un om verde și harnic, carele face pe dracu în patru și nu se întoarce buzat dela slujba cu care îl însărcină cineva.

Se rugă deci de tatăl său, ca să poruncească lui Ercule să i-o aducă. Atâta așteptă și Euristeu; căci el nu mai știu unde se poate să fie vre-o primejdie mare, ca să trimeată pe voinic acolo!

Amazoanele acestea erau niște muieri viteze, care nu vreau să știe de nimeni. Ele locuiau singure. Bărbații lor trăiau despărțiți de dânsese, într'o cetate. Odată pe an aveau și ei voie să vie la dânsese. Ele se luptau cu oricine se sculă asupra țării lor, și mai adeseaori ele biruiau.

Erau niște muieruște, cu care nu se putea jucă cineva, că-i luă părul

foc, de-ar fi fost, el acolo, de șapte palme în frunte.

Ercule se întovărăși, deci, cu câțiva prieteni de-ai lui, cu care se aveà ca niște frați, și cu o seamă de oaste se puseră în niște corăbii, și plecară pe mare, tala, tala, pânăce se pomeniră la țara Amazoanelor. Acì dacă ajunseră, Ercule nu vrù deocamdată să-și puie mintea cu niște muieri, ci trimise soli la Ipolita, împărăteasa acelor Amazoane, să-i spuie pentruce venise.

Ipolita, ca o femeie înțeleaptă ce erà, și aflând de Ercule cel vestit în răsboaie și voinic fără seamăn, îi ieși întru întâmpinare, cu gând ca să-i facă pe voie.

Contropeșnița de Junona însă își vârî coada și acì. Vezi că ea purtà sâmbetele lui Ercule, și ar fi voit să-l facă și de rușine, și să piară de pe fața pământului. Luă deci chip de Amazoană, se amestecă printre dânsese, și începù a strigà cât o luà gura, cutreierând ținutul lor : „Săriți, surioarelor, toate cu toatele, că iată niște străini venit-au și ne răpiră pe împărăteasa“:

Când auziră muiereturile despre una ca asta, se adunară numai într'o clipă, ca frunza și ca iarba, alergând pe capete, care de care să ajungă la mare mai curând și să dea năvală asupra corăbiilor.

Unele alergară călări, altele pe jos, unele cu părul vulvoi, căci n'avusese vreme nici coadele să și le lege; iară altele numai cu câte o țoală aruncată pe dânsele, așa, în pripă.

Cum ajunseră la țarm, unde mi-ți începură o aruncare în corăbii, care cu pietre, care cu bulgări, care cu săgeți, și care cu ce găsi mai la îndemână de să chisăgească pe Ercule și pe ai săi, și să le răstoarne corăbiile, ca să se înnece în mare, și mai multe nu.

Ercule văzù că nu e glumă; și de-ar fi crezut-o la început că e glumă, dară se încredință că nu e bună. Ieși deci la țarm cu ai săi, și unde mi se înclocoți o luptă d'alea de credeai că n'are să se mai aleagă nici praful de ei și de ele. Adecă să te ferească D-zeu de bătaia muierescă, când se îndârjesc ele. Dedeau, nene, muierile orbiș, de svântau. Nici că se mai uitau

unde dau. Dedeau cu caii peste oamenii lui Ercule și îi călcau în picioare, ca pe niște omizi.

Dară dedeau și oamenii lui Ercule de răpăià.

Se bătură în suliți, dar ele se făcură țandări.

Scoaseră apoi paloșele și se loviră cu nemilostivire.

Scoaseră și muierile securile lor cele cu două ascuțișuri și nu se lăsau mai pe jos decât bărbații. Să nù te ducă Dumnezeu vr'o dată să mai vezi o asemenea bătaie. Si așa se luptară zi de vară până în seară. Iară Ercule se întorceà într'un călcâiu, și stà față totdeauna unde erà primejdia mai mare și răsboiul mai înverșunat. Unde da el, păleà! Când fù în spre seară, răzbì Ercule cu ai săi pe muieri, și le luară în goană. Acuma măcelărire! Nici una din muierile ce căzură în mânilor voinicilor nu mai scăpară cu vieată. Unii le târau de coade, ca pe niște sdrențe. Alții le snopiau și mi ți le striveau sub genunchi ca pe niște alte alea; iar pe altele, pe unde mi le ajungeà, pe-acolo le luà Avram sporul.

Ipolita, împărăteasa Amazoanelor, cea care ar fi voit să-și dea cingătoarea (brâul) din capul locului, fără să se mai facă atâta vărsare de sânge, căzù roabă în mâinile lui Ercule, cu brâu cu tot.

Nouă la mână. Iute, iute, tăiați la răboj, precum ca să se știe.

Împlinind și a noua poruncă a împăratului Euristeu, Ercule se întorcea acasă agale, agale, cu corăbiile; pe drum însă, se abătù și pela Troia cetate. Când acolo, preste ce socotiți că dete? Dete preste fata împăratului din acea cetate, pe nume Esiona, legată cu lanțuri la țarm, care plângea și se tânguia de-ți rupea inima.

Iară dacă o întrebă Ercule, de ce plânge, și se încercă să o împace, mângăind-o, ea îi spuse că tată-său o pusese acolo ca să vie o dihanie din mare și s'o mănânce; fiindcă așa ziseră popii lor, că printr'aceasta adecă, se va coborî îndurarea zeilor preste țara lor, și va încetă ciurma ce bântuia biata poporime.

Lui Ercule i-se făcù milă de dânsa, o deslegă din lanțuri, și așteptă acolo

pânăce ieși jivina cea spurcată din mare. Cum o văzù Ercule, se năpustì asupra ei cu toroipanul, îi luă mirul din frunte, și o îdete cu ghiarele în sus.

Plecând și de aci, Ercule ajunse la țara unor frați, Poligon și Telegon, stăpânitorii acelei țări.

Acești nelegiuți, de cum vedeau că vr'un străin a sosit în țara lor, îl sileau să se ia la trântă cu dânșii. Și fiindcă ei erau foarte dibaci în meșteșugul de a se luptă, trânteau pe toți, și apoi îi chinuiau grozav până mureau.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Chiemând și pe Ercule la luptă, acesta numai cu o mână îi răsuci, îi răbufni la pământ, ba încă scăpă omenirea de niște astfel de împărați bătauși ce tot cătau oamenilor cearta cu lumânarea, trimițându-le sufletele să se plimbe în bezna Tartarului. După care Ercule se întoarse la Micena.

Mai aflând Euristeu că un uriaș, anume Gerion, aveà niște vaci năsdra-vane, cum nu se mai găseau altele pe lume așa de frumoase, chiemă pe Ercule și-i porunci să-i-le aducă din pământ, din iarbă verde.

Ercule se supuse ca un miel. Vezi că n'aveà încotro. Cercetă el despre acest Gerion, și află că șade într'o țară spre soare apune, — adecă pe unde este astăzi țara Spaniolilor, — că este un Novac năprasnic, care are trei trupuri, că are păzitor la cireadă un câne cu două capete ieșit din întunecimea iadului, și un bălaur cu șapte capete. Aceste dihăanii așa de bine păzeau cirezile, încât nici vân-turile nu se puteau apropià de ele.

Și deschizându-și ochii în patru, își dădù cu socoteala că pentru această treabă are să merse multe mădușeli. Luă deci cu dânsul o ceată de ostași, tot unul și unul, intră în corăbii și o porni cătră Apus; și merse, și merse până ce ajunse.

În drumul său curățî mai multe țări de toate gadinile și jivinele sălbatice, astfel încât p'acolo, până și în ziua de azi nu se mai află nici urs, nici lup, nici altfel de jigăanii de soiul acestora.

Venind la un loc, unde niște munți despărțeau marea de ocean, Ercule puse umărul și împinse munții în dreapta și în stânga, de făcù loc

apelor să se împreune. El făcù această treabă ca să rămâie de pomenire că a trecut și el pe acolo; și d'atunci munții aceștia, ce stau și până acum de amândouă părțile apei, se numiră stâlpii lui Ercule; iară azi acelui loc i se zice strâmtoarea dela Gibraltar.

Iară dacă ajunsese la țara uriașului cu vacile, se luă la luptă cu cânele cel cu două capete, și luptă-se și luptă-se, până ce abià, abià Ercule doborî pe acel dulău și-l omorî pe el. Apoi se apucă și bălaurul. Se mai luptase Ercule cu bălauri, dar ca acesta nu-i mai dăduse de ochi. Totuș el nu se lăsă până nu mi-l făcù și pe acesta mici fărâmi. Atunci luă cireada și o bagă în corăbii.

Avù și pentru ce se luptà. Căci dreptul lui Dumnezeu, așa vaci, nici el nu mai văzuse. Când unde-mi venià, nene, uriașul de Gerion, cel cu trei trupuri, cu o falcă în cer și cu alta în pământ, ca să-și ia cireada înapoi. Făceà niște sărituri ca de trei conace. Ercule nu-l mai păsuì, ci întinzând arcul, mi-l ochi tocmai în piept, unde pasă voinicului mai mult, și trase cu săgeata.

Atâta fù de ajuns, căci mi-l pironi locului, gâlgâind sângele dintr'ânsul ca dintr'o altă aia.

Plecând de acolo cu vacile, străbătù nouă țări și nouă mări, și prin tot locul lăsă câte un semn de vitejia sa, curățind țările de tâlhari și de haidamaci și înființând orașe și cetăți frumoase. Și ajungând la țara uriașilor, se luă cu dânșii la luptă. Săgetă pe unii, tăie pe alții, toroipăni pe cei mai mulți și mi-i cărăbăni ca pe ei. Ceice mai rămaseră, se îmblânziră ca niște miei, și-și cerură iertare. Ercule îi lăsă în mila Domnului. De aci, tot întorcându-se, se coborî la uscat, într'o țară pe marginea mării, ca să se mai odihnească o leacă după atâta muncă. Și cum stă el într'o rână, și începuse a adormi, numai iacă-tă că-mi vine și spune lui bietul Ercule, că unul din taurii cirezii s'a răsniț de turmă și și-a luat lumea în cap, punându-și coada pe spinare. Viteazul se sculă numai decât, se luă după dânsul, cată-l în sus, cată-l în jos, până ce-l găsi închis într'unul din staulele lui Erice, stăpânitorul unei țărișoare mici. Pasămi-te îi plăcù și

lui un așa dobitoc, și prinsese milă de dânsul, d'aia poate, mi-l și închisesese. Mai cu seamă că erà și fără stăpân.

Ercule îl cerù. Erice nu se împotrivi. Îi zise numai să se ia cu dânsul la luptă de-a pumnii, și cine va birui, al lui să fie dobitocul. Ercule nici că mai încape vorbă că primì. Și-și și găsisse Erice cu cine să se pună. Începură deci a se pumnuì și a se ghiontuì, de le scăpărau măselile. Și cât ținù lupta, nu știu, zău, dacă apucă și Erice să deà vreodată. Dară Ercule știu că mi-i cărà mereu la chilomi d'aia de-ai lui, până ce mi-l răbufnì și mi-l culcă binișor la pământ, de nu mai văzù soarele cu ochii, cât cucu.

Și luându-și taurul, se întoarse la cireada lui.

Plecând și de acolo, se tot apropià de casă. Când fù la poalele unor munți, unde să pusesese să mai facă un popas, pismătăreața de Junona, care se tot țineà de căra bietului Ercule, trimise asupra lui o streche d'alea năbădăioase, și-i risipì cireada de vaci. Voinicul simți de unde îi vine pocinogul ăsta; se sculă deci și dânsul,

fără măcar să cârtească, sui munții, coborî văile, răsbi șesurile, și-și adună cireada la loc. Câteva din vaci, ce se rătăciseră prin prăpastii, mai rămăseră p'acolo.

Ercule le lăsă pe acestea; iară ele se sălbătăciră cu totul.

Și astfel nel, câtinel, ajunse acasă. Împăratul Euristeu cum văzù vacile, nu mai putù de bucurie, și se apucă de le închină Junonei.

Zece la mână, copii moșului. Tăiați vârtos la răboj.

N'apucă să răsufle bine bietul Ercule, și iată că iarăș îl chiamă împăratul și-i dote poruncă ca, mort, copt, să facă ce-o ști el, și să-i aducă mere de aur din grădina Esperidelor.

Basmul despre această grădină vi l'am povestit altădată și țineți minte că Joe, luând de zestre niște mere de aur când se căsătorì cu Junona, le răsădise în grădina unor fete foarte frumoase ce aveau darul de a cânta prea mângăios, și le dase în păstrarea lor. Grădina astor fete erà la poalele unor munți despre soare-apune, d'a-

supra căror munți ședeà unchiașul Atlas sau Atlante.

Acesta cu umerii lui sprijinià toată bolta cerului din ceea parte de lume. Și ca să nu poată luà cineva cu hapca din aceste merișoare, zeul cel puternic dete fetelor un bălaur grozav, spaima lumii, ca să fie paznicul grădinii.

Plecând Ercule să caute grădina Esperidelor, întrebă și în dreapta și în stânga despre locul unde s'ar aflà ea; și întâlnind pe un fiu d'ai lui Marte, zeul răsboiului, îl întrebă și pe dânsul, acesta în loc să-i spuie despre ceea ce îl întrebà, îl chemă la luptă. Vezi că nu-l cunoștea că el este Ercule viteazul.

Ercule nu se codi, dară Marte, carele știà ce poate osul lui Ercule, temându-se să nu-i omoare copilul, se amestecă și el în luptă. Atunci Joe aruncă cu trăsnetele, și căzând fulgerul între dânșii, îi despărți.

După ce află drumul cătră grădina Esperidelor, Ercule dete peste țara unui uriaș, pe nume Anteu.

Acest Novac aveà putere, nevoie mare. Nu puteà nici un călător să

treacă prin țara lui, căci de cum simțià Novacul, silià pe bietul călător să se lupte cu dânsul. Lui îi venià nedrept, vezi bine, să se lupte, coșcogeamite namila de om, cu oameni de sama noastră, căci pe toți îi omorà. Cu capetele dela oamenii pe care îi omorà, uriașul făcuse o capiște (biserică păgânească) tatălui său Neptun, și îi mai lipsià vârful, îi mai trebuia adecă un cap de om.

Cum văzù pe Ercule, îi zâmbi mustața, gândindu-se că acum o să-și sfârșească de tot capiștea cu capul lui Ercule, dară o păți meșterul nostru, căci lupta cu Ercule fù de capul lui.

Ercule, dacă îl chemă la luptă Anteu, nu se dete înapoi, ci se încleștară amândoi, și începură a se aduce unul pe altul, când Anteu pe Ercule, când Ercule pe Anteu. Și se luptară, până ce lui Anteu, slăbindu-i puterile. buf! căzù la pământ. Dară odată sări drept în sus, odihnit și întărit în putere, de parcă nu se luptase de când lumea. Vezi că țărâna erà muma lui; și el aveà darul că de câteori va osteni și-l va trânti cineva, de atâtea ori muma lui să-i deà puteri noi.

Ercule nu știà de una ca asta. De trei-ori trânti Ercule pe Anteu, și de trei-ori Anteu se sculă împuternicit din nou. Însă după ce simți Ercule ce dar are Anteu, îl apucă odată bine în brațe, îl ridică în sus, de n'atingeà cu picioarele de pământ, îl strânse țeapăn, și-l ținù așa, până ce îi frânse mijlocul, îl înabuși cu strânsoarea, și-l făcù să-și deà sufletul în mâinile Satanei.

Atunci Ercule trecù înainte, și ostenit fiind de drum și de luptă, se puse pe o pajiște frumoasă și adormi. Pasă-mi-te el trecuse peste alte hotare, fără să știe. Locul unde adormi Ercule erà pe moșia unor oameni pitici, ce se numiau Pigmei.

Acești oameni erau numai de o șchioapă de înalți, își aveau și ei împăratul lor, oastea lor, adecã cum i-am zice noi, ceata lui Baboiu, și adesea se luptau cu cocorii, cari veniau și le stricau holdele. Muierile acestor Pigmei, când erau de trei ani, nășteau copii; când erau de opt ani, îmbătrâneau. Cetățile și colibebe lor erau făcute din coji de ouă. Ei erau răsbunători la inimă și aveau pismă

cât nu se poate spune, pe oamenii ceilalți, care sunt lăsați dela Dumnezeu precum firea i-a făcut.

Cum văzură pe Ercule dormind, tăbărâra pe dânsul, și mi-l legară pe de toate părțile cu frânghii de ale lor, astfel încât cuprinseră pe Ercule ca într'o vârșe. Ercule nici nu simția ce făptuiau acești Pigmei, fiind el în somn. Când începură însă să-l lovească în cap, parcă-l pișcau purecii, și se deșteptă. Deschizând ochii, se văzù legat cobză, și pe acei Pigmei ca frunza și ca iarba prin prejurul lui.

Râse viteazul, când se simți așa legat și ferecat. Dară odată, smucind, se sculă drept în sus; legăturile pârăiau parcă n'ar fi fost sdravene, și căzură jos de pe dânsul. Atunci voinicul de Ercule îi culese de pe jos ca pe ciuperci, îi îndesă în pielea lui cea de leu, de care nu se despărțea nici cât ai da în cremene, îi luă de spî-nare, și plecă cu dânsii în treaba lui.

Procopsiții din ziua de azi, când vor să arete că bucherul ce se potrivește unor oameni învățați și îi cleveteste; ori nemernicul ce se potrivește oamenilor cu vază, care au făcut

fapte mari, și îi ponosluiește, când vor să arete, zic, că aceștia sunt oameni de nimic, le zic *pigmei*. Noi însă pe limba poporului nostru, la niște astfel de oameni le zicem *mișei*, ori *mici la suflet*, sau *neghina omenirii*.

Și așa, cum vă spuseju, după mari osteneli și anevoioase trepădări, ajunse Ercule în cele din urmă la acea grădină a Esperidelor, ca să iee mere, și cum dete de bălaur, păzitorul grădinii, se luă la luptă cu el, îl birui, îl făcù bucățele, bucățele cu paloșul și puse mâna pe mere.

Pe când se brodisese a fi Ercule în partea locului, un împărat din preajmă, care auzise pe aceste fete, numite Esperide, cântând, îi rămăsese inima la ele și i se scurgeau ochii după dânsese. Puse o seamă de slujitori de-ai lui ca să le pândească și să le răpească.

Odată fetele ieșind să se joace prin livezi, răpitorii cum le văzură afară din grădină, deteră navală asupra lor, le înhățară și fugiră cu dânsese la țărmul mării, acolo unde îi așteptau corăbiile cu care veniseră, și le închiseră bine. Apoi ei, veseli că și-au împlinit slujba, se puseră pe

țarm să tragă o sfântă de mâncare, și apoi să plece.

Abia istovise Ercule pe bălaur, și numai iacătă că se pomeni cu unchiul fetelor că vine și-i spune cele ce s'au întâmplat cu dânsese. Ercule nu pierdù nici o leacă de timp, ci ducându-se la fața locului, dădù preste hrăpitori, încă la masă stând. Cum mi-i văzù viteazul, unde mi se apucă și mi le dete o snopeală până ziseră că nu sunt ei, și nu-i putù scoate din mâna lui cu vieață, nici Aghiută.

Scăpă dară fetele dela robie, și le lăsă pacinică stăpânirea asupra grădinii; iară el se întoarse cu merele la împăratul lui, teafăr și nebântuit, precum îl făcuse măsa.

Unsprezece la mână. Tăiați, copii la răboj, precum ca să se știe.

In cele mai de pe urmă i se înfundase și împăratului Euristeu. Nici el nu mai știă ce poruncă să-i mai dea. Ce-i trăsni lui prin cap însă: mai trimise pe Ercule să-i aducă din iad sau din Tartar pe cânele cel cu trei capete, cu măselele de fier și cu dinții de oțel, cu gând că acum i-se va îm-

plinî și lui Hercule, și-i va rămâneà oasele pe acolo.

Se spune la cărțile păgânilor că acel câne ce se numià Cerber, speria cu lătrătura sa cea grozavă nu numai pe oameni, ci și sufletele morților cari erau în iad.

Hăuià Tartarul când lătrà el, și răsună de se auzeà până în înfundăturile cele mai de jos ale împărățiilor lui Pluton.

Viteazul nu se spăimântă de loc nici de această poruncă, precum nu se spăimântase nici de celelalte ce le împlinise până acum, ci începù să se gătească vartos, căci știa el cu ce gând i se dau asemenea porunci.

După ce cercetă și află de câte se știau despre locuința sufletelor celor morți, Hercule porni, și ajungând la poarta iadului, intră înlăuntru. Coborându-se, umbrele fugeau de dânsul, ca de altă aia și se ascundeau; numai umbra unui viteaz, pe nume Meleagru, fost oare-când tovarăș de-ai lui în luptele ce avusese să înfrunte, îi stătù în cale și-l rugă, ca după ce se va întoarce pe pământ între cei vii, să iee el de nevastă pe sora sa

Deianira, ce rămăsese în casa tătâne-său. Ercule îi făgădui. Mergând mai înainte, Ercule văzù pe Teseu, un voinic foarte vestit, ca și dânsul, legat și ferecat în lanțuri.

Acesta își întinse mânilor cătră Ercule, ca la un viteaz ce erà, și-l ruga să-l scape de acolo. Ercule nu întârziè, ci îi rupse lanțurile și-i dete drumul dela o așa grea osândă ca a Tartarului.

Și mergând mai înainte. dete peste Alcesta. Alcesta erà o femeie, care până într'atât își iubise bărbatul, încât se dete mortii de bunăvoia ei pentru dânsul. Admete, soțul ei, dobândise dela zei darul de a nu muri, dacă în ceasul când i se vor sfârși zilele, ar găsi pe cineva ca să voiască să moară în locul lui. Ceasul lui din urmă sosi. Dar nimeni n'avù poftă să-și închidă lumea cu iadul. Atunci Alcesta, soția lui, pentru dragostea ce aveà pentru dânsul, se înfățișă înaintea mortii și o rugă ca mai bine să o iee pe dânsa numai să lase pe bărbatul ei să trăiască. Ercule o scoase și pe aceasta din iad și o dete bărbatului și copiilor ei înapoi.

Și văzând pe Cerber, cânele cel îngrozitor de mare și rău cum nu s'a mai pomenit câne să fie, se luă la luptă și cu dânsul. Acum altă nevoie, trebuia să umble cu băgare de samă, ca să nu-l omoare. Se luptă ce se luptă și venindu-i bine lui Ercule, îl apucă de după ceafă, îl supuse și-l legă bine.

Proserpina, soția lui Pluton, zeul iadului, văzându-i voinicia, îl primii ca pe un frate. Insuș Pluton îl lăsă să iasă la lume cu Teseu, cu Alcesta și cu dulăul de Cerber, pe care îl ținea de sgară. Și nici că se putea altfel, căci Ercule nu l'ar fi lăsat fără aceasta, odată cu capul.

După ce arătă lui Euristeu pe Cerber, Ercule îl aduse înapoi și-l lăsă să-și păzească iadul lui, precum fusese el orânduit.

Douăsprezece la mână. Aceasta este cea din urmă treabă ce săvârși Ercule din porunca lui Euristeu. Tăiați-o și pe asta la răboj și mai numărați odată.

Așa este, dragii moșului, că sunt douăsprezece în cap?

Săvârșind aceste mari și ne mai auzite fapte, douăsprezece la număr, afară de alte nenumărate vitejii mai mărunte, Ercule cătă acum să se însoare de a doua-oară, căci nevasta lui cea dintâi îi murise. Până una alta mai făcù niște isprăvi, între cari și pe aceea, că pedepsì un împărat, anume Buziris, pentru cruzimile lui. Acest împărat domnià peste oamenii cei negri la piele și se dusesese vestea de răutatea lui. O lume se plângeà de nedreptățile ce făcèa. Pe lângă aceasta el jertfeà pe toți străinii pe cari îi prindeà pe moșia lui. Rugul ce ridicase el întru cinstea zeilor lui pentru aceasta, adesea fumegà. Ercule puse mâna pe el, și-l junghiè și pe dânsul de-asupra jertfelnicului nelegiuirilor sale.

Pe atunci împăratul Euritu dase sfară în țară, că cine va puteà să-l biruiască pe dânsul și pe fii lui la întrecerea cu arcul, după acela își va da pe fiica sa Iola. Aflând despre aceasta Ercule se duse drept la acel împărat și-i spuse că el a venit în pețite. Și luându-se la întrecere, Ercule îi rămase pe toți.

Dară împăratul Euritu, tot trăgână cu azi, cu mâne, până ce Ercule, dacă văzù cam încotro merge treaba, își cam mută gândul și plecă în ale sale. Tocmai pe atunci un oarecare tâlhar furând împăratului niște iepe, acesta cu fii lui bănuì că Ercule i-a făcut posna. Unul din fii împăratului se luă după dânsul și ajungându-l, merseră împreună să caute iepele. Sosind la o cetate și urcându-se într'un turn, Ercule arată fiului împăratului iepele cum pășteau pe câmp și îi zise să se ducă să și le iee.

Fiul împăratului se prefăcù că nu le vede, și-i tot răspundeà în doi peri. Vezi, Doamne, ca și când Ercule le-ar fi furat. Lui nu-i ieșise din cap adecă gândurile ce le avusese dela început, cu tată-său împreună. Numai că nu ziceà. Ar fi poftit Dumnealui ca tot Ercule să meargă să i le dea în mână, cum am zice: mură în gură. Ercule nu puteà să sufere rușinea ca să fie bănuìt de hoț, dete brânci fiului acestui împărat din vârful turnului și nici praf nu se alese de el până jos.

Din ciuda acestui omor Ercule se bolnăvì. Și neștiind ce leacuri să iee

pentru boala ce aveà el, merseră la capiștea lui Apolon și popii îi spuseră că nu va aveà tămăduire, fără numai dacă se va vinde pe el și va robì măcar un an de zile; iară banii ce-i va prinde din vânzarea lui, să-i dee împăratului, tatăl omorâtului, drept răscumpărare pentru sângele fiului ce a pierdut.

Ercule se supuse, se lăsă a fi vândut, făcând precum îi ziseră popii. Fu cumpărat însă de-o împărăteasă, pe nume Omfala. Drăgălășiile împărătesei făcură pe Ercule să se piardă de iubire pentru dânsa, uitând făgăduiala ce făcuse când erà copilandru; și ca să poată ajunge mai cu lesnire aproape de împărăteasa, cerù a fi îmbrăcat muiereste ca roabele, se legă cu cârpă la cap, și cu furca în brâu, se nevoià a toarce. Învățând a răsuci fusul, Ercule ședeà toată ziulica pe un scăunaș la picioarele împărătesei Omfala, scurgându-i-se ochii după dânsa, și mi-ți torceà, nene, de nici una din roabe nu-l puteà ajunge. Tortul lui Ercule erà și mai subțire, și mai frumos, și mai mult decât al tuturor roabelor. Își uitase viteazul de

voiniciile lui de mai 'nainte, și se dase trândăviei pentru un cap de muieră. Nu se putea rușine mai mare pentru un viteaz ca dânsul, să lăncezască ca un trântor.

Văzându-l împărăteasa ajuns în astfel de hal, și mândră că a înjugat pe leu supunându-l și îmblânzindu-l ca pe un mieluşel, numai cu farmecul frumuseții ei, îl îndrăgî și l'ar fi dorit să stee lângă dânsa cât va trăi și ea.

Aceasta însă nu putu să ție mult. Căci voinicul, desmetecindu-se din amețala dragostei, nu se mai putu suferi a fi îmbrobodit, ci rușinându-se de fapta lui, ca să ajungă el așa de muieratic, se smulse din legăturile în care îl ținea farmecul Omfalei, și lăpădând dela sine prilostirea în care căzuse, fugi de acolo, ca și când ar fi scăpat din pușcă, măcar că împărăteasa Omfala ar fi voit să-l ție cine știe cât.

După ce scăpă de robie bun, sdravăn, însănătoșat, și mai făcù câteva isprăvi, acest viteaz își aduse aminte de fagăduiala ce dase fărta-

tului său Meleagru, când fusese în împărăția morților, că va lua pe sora sa de soție, și se duse la curtea împăratului Ineu pentru acest sfârșit.

Acest împărat, tatăl lui Meleagru, aveà o fată pe nume Deianira, frumoasă de pică, și tinărah și fragedă ca un boboc de trandafir. Ercule ajunse tocmai când erau adunați mai mulți flăcăi ca să se iee la luptă, și care din toți va biruì, acela să iee de nevastă pe Deianira. Între alții erà și un anume Achelou, stăpânitorul unui râu făcător de rele, care aveà putere, nevoie mare. Celorlalți flăcăi, dacă văzură pe acești doi viteji, le pieri pofta de luptă, și se cărară de pe acolo.

Rămânând numai ei doi, Ercule se încleștă la luptă cu Achelou, și luptă-se, și luptă-se, până ce Ercule biruì pe Achelou. Atunci acesta se făcù un bălaur mare și începù lupta din nou. După ce se mai luptară, ce se mai luptară, Ercule învinse pe bălaur. Achelou nu se lăsă, ci se făcù un taur, și astfel iarăș începù să se lupte. Văzând așa Ercule, unde mi-și puse toate puterile, și apucând pe taur de coarne, mi-l răsturnă în râu

ce stăpâneà el și care se numià ca și dânsul, ba încă îl lăasă ciunt și de un corn, iară Achelou, de rușine, se dete la fund și mi-și petrecù veacul cu amar și cu ocară, acolo, înstrunat și înjghebat în albia apelor sale. Zânele însă de pe țarmuri, umplură acest corn cu roade și cu flori, de care începură a crește cu spor și îmbelșugare, după ce Ercule priponi pe acest înrăutățit Achelou; și de atunci toată lumea privește ácel corn ca un semn fericit de rodire și de belșug, și d'aceea, când auziți de „cornul abundenței” pe procoșșiiți, din ziua de azi, să știți, că acolo se duc ei cu gândul când vor să arete belșugul prin alte însemnări. Ercule luă de soție pe Deianira și plecă. Pe unde ajungeà, curățà țările de jăpșani și de oameni răi, învățà poporimea cum să-și muncească câmpurile mai cu folos, și ajutà pe toți apășatii ce-i cereau ajutor.

Ajungând cu soția sa de marginea unei gârle ce venise mare, dete cu ochii de centaurul Nesu; știți de altădată ce este centaur. Totuș este mai bine de două-ori, decât niciodată. Centaurul erà om până în brâu și

dela brâu în jos, cal; adecă o jiganie cu patru picioare, cu șale de cal, și trunchiul de om.

Acest centaur, ce vă spuseiu că se chieună Nessu, treceà gârta pe oameni în cârcă, te miră pe ce lucru de nimic. Văzând și pe Ercule cu nevasta, el fù gata a-i trece soția dincolo peste gârlă. Ercule apucă înainte, și se miră că n'aude pe centaur venind după dânsul. Se întoarse să se uite. Când, ce să-i vadă ochii?

Nenorocitul de centaur o luase la sănătoasa cu Deianira în cârcă. Ercule nu-l lăsă să se sfîntească; el care curățeà de pe față pământului pe toți jăpcanii; ci, unde mi-țiîntinse arcul, puse o săgeată într'ânsul, d'alea înveninate cu sânge d'al Idrei, îi dete drumul și mi-l picnì așa de bine, încât acolo rămase și începù să gâlgăie sângele dintr'ânsul gârlă. Dară și diavolul de centaur i-o făcu. Căci având cu dânsul o cămașe nouă, o înmuiă în sângele lui ce se otrăvise din veninul săgeței, și o dete Deianirii, zicându-i: „Ține această cămașe și o păstrează bine. Când vei vedeà că soțul tău îți este necredincios și-i alunecă ochii

după alte muieri, dăi-o să se îmbrace cu dânsa, și se va aprinde de dragoste pentru tine, încât nu va ști ce să mai facă și cum să te giugiulească“. Proasta de muiere crezù. Luă cămașa și o ascunse dela ochii lui Ercule.

Nu mult după această întâmplare, veniră la Ercule niște oameni și-l rugară să le deà mână de ajutor împotriva unui împărat, care le tot cată vrajbă și se sculase pe nedrept asupra lor. Ercule, săritor precum firea îl lăsase pe el când auzià de nedreptăți, n'asteptă să-i zică de două ori: atât de bucuros mergeà el să stârpească asupririle; se puse în capul asupriților și biruința fù a lui. Iară dacă văzù că este aproape de împărăția lui Eurite, cel care v'am spus mai sus că erà tatăl Iolei, și aducându-și aminte Ercule, că nu-și ținuse cuvântul, se hotărî a-l pedepsi. Se știe cum Ercule întrecuse pe Eurite și pe fii săi în a trage cu arcul, și cum apoi împăratul se codi a-i da fata de nevastă. Acum merse asupra lui, și chemându-l la răsboiu, omorî și pe Eurite, și pe ai săi, iară pe Iola o luă roabă și porni

cu dânsa întru ale sale. În drumul său, ajunse pe un piept de pământ, ce se întinde în mare și dând peste o capiște a lui Joe, voi să aducă jertfă tatălui său.

Pentru aceasta trimise un om d'ai săi, Lichas, ca să ceară dela nevastă-sa o cămașă curată. Deianira află dela acest trimis că Iola este roabă la Ercule.

Ea știà că Ercule fusese în peșit la Iola înainte de a o luà pe dânsa de nevastă, și cum auzi acum că Iola căzuse roabă la bărbatu-său, fù cuprinsă de patima temutului. și aduse aminte Deianira de vorbele ce-i zisese centaurul Nessu, și de cămașa ce-i dase el, și se bucurà în sufletul ei, că are să facă pe Ercule să se uite numai la dânsa. Muierea, tot muiere este. Și frecându-și mânilor de bucurie, scoase cămașa cea înmuiată în sângele centaurului cel blăstămat și o dete trimisului ca să o ducă la stăpânul său. Acesta își împlini slujba. Ercule luând cămașa, o îmbracă și porni la capiște ca să-și aducă jertfa. Băgă de seamă însă că afurisita de cămașă se lipi de pielea lui și începù a-l frige.

Dete să se desbrace de dânsa, dară ea atât se lipise, încât se făcù una cu pielea lui, și-l pârjoleà de părea că este pus pe jăratec.

Simțind Ercule niște astfel de usturimi prăpăditoare până într'atât se supără, încât apucă pe Lichas de un picior și-l asvârlì drept în mare ca pe o altă aia; iară el voind cu dinadinsul a-și smulge de pe trup blăstămata de cămașă, ea se sfășia cu carne cu tot de pe trupul lui în mâ-nile sale.

Când auzì Deianira de una ca aceasta, se mâhni până în adâncul sufletului; și dupăce văzù că nu mai este mântuire pentru bărbatul său, se duse și ea de-și făcù seama singură. Vezi că tocmai atunci înțelese și ea că fù amăgită și cât rău făcuse soțului său.

Ercule, ne mai putând de durerea focului celui nemistuitor, ce-l pătrunsesse până la fिका, porunci oamenilor săi să ducă pe un vârf de munte lemnele trebuincioase spre a face un rug, Când fù gata rugul, el se suì de asupra și rugă pe toți oamenii săi ca să-i puie foc, spre a scăpà de muncile

cele groasnice ale usturimii ce-l chinuiau. Toți se codeau și nu cutezau să facă o astfel de faptă. Numai un voinic, anume Filoctet, fiind de firea lui mai milos, se înduioșă de suferințele lui Ercule, se apropiè de rug și îi dete foc. Pentru această faptă, Ercule îi dăruì săgețile sale cele purtătoare de moarte. Flacările, cuprinzând rugul, un râuleț vecin ieși din matca lui spre a aduce oarecare ușurare lui Ercule cu apele sale, dară găsi rugul încunjurat de nouri, și tunete și trăsnete grozave ieșind din acei nouri. Și de atunci a rămas de zic și astăzi oamenii cei procopsiți când vor să arete că și-a luat cineva capului vre-o belea, de care nu poate scăpà, fără numai odată cu vieața, de atunci a rămas, precum vă spuseiu, de zic: a dat peste *cămașa, ori tunica lui Nessu*. Noi însă pe limba noastră cea necioplită, zicem, când dă omul peste o astfel de nevoie: *sapa și lopata are să-l scape*.

Păgânii spun că în acei nori ce se coborâse peste rugul lui Ercule, erà Joe, zeul zeilor lor, ce venise să ridicà pe Ercule în ceriuri. Când so-

siră prietinii lui Ercule și voră să-
iee cenușa de acolo, nu mai găsiră
din trupul lui nici prăfuleț.

Joe, după ce-și urcă copilul în
ceriuri, stăruî de Junona să se îm-
pace cu Ercule și să-l primească ca
pe un copil de suflet. Junona se în-
duplecă, și după ce îl cunoscù de copil
de suflet, îi dete de soție o zeiță. Cum
bag seamă i-a fost teamă Junonei ca
să nu se apuce fiul său de suflet de
berbantlăcuri prin ceriul lor, și d'aia
căută să-l însoare cât mai curând.

Iar Joe puse pe Ercule în rândul
zeilor celor mari.

Erculean

(Cântec din Mehadia, unde erau băile cele vechi închi-
nate zeului Ercule).

Plecat-au în zori
Trei surori la flori,
Sora cea mai mare
S'a dus în spre mare,
Sora cea mezină
Pe mal, în grădină,
Sora cea mai mică
Și mai sălbătică
S'a dus, mare dus
Pe Cerna în sus.

Iar în urma lor
 Mulți voinici cu dor
 S'au luat cântând
 Și-au venit plângând.
 Iată-un căpitan
 Căpitan Râmlean,
 Că mi se ivește
 Pe mal se oprește,
 Cu Cerna grăiește:
 „Neră limpezie,
 Stai de-mi spune mie
 Despre trei surori
 Plecate din zori.
 — Sora cea mai mare
 S'a dus cătră mare
 Pe Dunăre- n jos
 La un plaiu frumos;
 Sora cea mezină
 S'a dus din grădină
 Peste nouă munți
 În codri cărunți.
 Sora cea mai mică
 Și mai sălbătică,
 Plânge colo-'n stâncă
 La umbră adâncă“.
 Ercul Erculean
 Căpitan Râmlean,
 Își repede calul
 De răsună malul,

Ş'ajunge 'ntr'un sbor
 La stânca cu dor.
 „Ieşi, fată din piatră,
 Să te văd odată!
 — Cum să ies din piatră,
 Că sunt goală toată
 Şi mă tem de soare....
 Nu m'a soarbe oare?
 — Să n'ai nici o frică
 Fată sălbăţică,
 Că te-oiu luă 'n braţă
 Să mai prind la vieaţă,
 Şi te-oiu coperi,
 Şi mi te-oiu feri,
 De vânt şi de soare,
 De-a lor sărutare.
 — Bădiţă, bădiţă,
 De-ţi sunt drăguliţă,
 Soţie de vrei.
 De vrei să mă iei,
 Mă scoate din stâncă,
 Din umbră adâncă,
 Să-ţi ies la lumină
 Cu inimă plină“;
 Ercul, Erculean,
 Căpitan Râmlean
 Calcă peste piatră,
 Şi iată că 'ndată
 O dalbă de fată

Albă, goală toată,
 Vie și frumoasă,
 Dulce răcoroasă,
 Cu păr aurit,
 Pe umeri leit.
 Cât o și zărește
 Soarele s'oprește
 Și fața-i s'aprinde
 Și raza-i se-'ntinde
 Ca un sărutat
 Lung și înfocat;
 Iar cel Erculean
 Căpitan Râmlean
 Mi-o apucă 'n brață
 De prinde la viață,
 Mi-o strânge la piept
 Și-o leagă-'ncet,
 Și-i face-'n răcoare
 Departe de soare
 Cuib de floricele
 Ivite la stele.

V. Alecsandri.

Acest cântec se cântă pe la Mehădia și peste Olt. Locuitorii îi zic cântecul lui Elcovan sau Ercovan. Ce se dovedește printr'aceasta?

Că Romanii din care ne tragem noi, când au venit în părțile acestea, și s'au statornicit aici, au dat peste

apele cele mântuitoare dela Mehadia. Că ei au închinat aceste ape lui Hercule, ca niște păgâni ce erau ei, pentru că aveau, după credința lor, atâta virtute, ca și Hercule, de se luptau cu boalele și le învingeau.

Pentru aceasta, cei mai procopsiți dintre dânșii, i-au scos și cântec, care a rămas de pomenire și până în zilele noastre.

„ASOCIAȚIUNEA“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ce-i „Asociațiunea“?

«Asociațiunea» e o tovărășie mare românească, care s'a făcut înainte cu 50 de ani de mitropoliții Șaguna din Sibiu și Șuluțu din Blaj, ca să răspândească învățătura în popor. Numele ei întreg e: «Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român». Pe scurt îi zicem numai «Asociațiunea».

Ce face „Asociațiunea“?

Ea face mai multe lucruri de folos pentru poporul românesc și anume:

1. Tipărește cărți pe înțelesul lui, cum e și «Biblioteca populară a Asociațiunii», pe care o vedeți.

2. Se îngrijește să trimită oameni cu carte la sate ca să țină poporului cuvântări, în care le dau tot felul de povețe, cum să lucre mai bine pământul, cum să poarte negoțul, cum trebuie să se însoțească ca să poată trăi mai ușor și mai bine. Apoi îi îndeamnă să țină la datinele strămoșești, la limba și la legea lor românească.

3. Înfiițează biblioteci la sate și la orașe, îndeamnă pe domnii preoți și învățători să țină șezători în Dumineci și sâr-

bători în toate comunele; pune la cale expoziții de vite, de poame, de lucruri de mână și de altele; ajută pe domnii preoți și învățători să învețe pe cei neștiutori a scrie și a ceti. Și mai face multe de toate pentru luminarea poporului, pe cari le veți afla mai pe larg în broșura a 21-a din anul acesta, despre «Asociațiune».

Cum adună „Asociațiunea“ bani?

Fără bani nu se poate face nimic în lumea asta. Nici «Asociațiunea» n'ar putea lucra dacă nu s'ar îngriji să adune de undeva averea pe care o cheltuiește în fiecare an. «Asociațiunea» adună bani: 1. din taxele dela membri; 2. din câștigul cărților pe cari le tipărește; 3. din venitul serbărilor pe cari le pune la cale; 4. din daruri dela oameni cu dare de mână și 5. din colectele ce le face.

Cine se poate face membru la „Asociațiune“?

Membru la «Asociațiune» se poate face orice om cinstit care trăiește în țara noastră.

Membri sunt de patru feluri și anume:

1. Membru fondator al «Asociațiunii» se face acela, care plătește odată pentru totdeauna suma de 400 cor.

2. Membru pe viață se face celce plătește odată pentru totdeauna 200 cor.

3. Membru activ sau ordinar se face acela, care plătește în fiecare an 10 cor.

4. Membru ajutător se face acela, care plătește în fiecare an 2 cor. (dacă vrea poate plăti și mai mult, că numai bine face).

Ceice se fac membri fondatori, pe viață sau activi (ordinari), primesc de cinste foaia «Asociațiunii» numită «Transilvania», care apare de șase ori pe an, iar membri ajutători primesc de cinste «Biblioteca poporală a Asociațiunii» și Calendarul «Asociațiunii».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cum e împărțită „Asociațiunea“ ?

«Asociațiunea» cuprinde pe toți Românii din țara noastră. Ca să poată răspândi la toți mai ușor învățătura, a împărțit ținuturile locuite de Români în *despărțăminte*, în frunte cu un director și un comitet. Despărțămintele au la rândul lor în fiecare comună câte o *agentură*, în frunte cu un președinte, cu un cassier și cu un notar.

Despărțămintele țin în fiecare an o adunare cercuală, la care au *drept de vot și membri ajutători*.

Peste despărțăminte e mai mare comitetul central din Sibiiu, în frunte cu un președinte, care e sprijinit de doi secretari. Comitetul central pune la cale lucrările «Asociațiunii», chivernisește averea ei și ține în fiecare an o adunare generală cu toți membri, în care dă seamă tuturora ce și cum a lucrat.

Cum se poate înființa o agentură?

În fiecare comună, în care sunt cel puțin patru membri de orice fel ai «Asociațiunii», se poate înființa o agentură, alegându-și un președinte, un cassier și un notar.

Agentura se îngrijește de încassarea taxelor dela membri din comună, de bibliotecă și își dă silința să facă membri tot mai mulți.

Fiecare agentură are drept să ceară dela comitetul central cărți, ca să înființeze o bibliotecă pentru săteni.

Fiecare agentură primește de cinste și revista «Transilvania».

Vedeți, oameni buni, ce așezământ folositor e «Asociațiunea». Îndemnați-vă unu pe altu ca să vă înscrieți între membrii ei, că asta-i o cinste și o datorie pentru orice Român, care ține la legea lui.

ERDŐLYI MŰZEUM

1632 * 1912. DEC. 31.

KÖNYVTÁRA.